BİLÂL-İ HABEŞÎ (radıyallahü anh)

Peygamber efendimizin (aleyhisselâm) müezzini. Eshâb-ı kiramın meşhûrlarından ve ilk müslüman olanlardandır. İsmi, Bilâl bin Rebah Habeşî, künyesi Ebû Abdullah'tır. Habeşistanlı bir aileye mensûb olup, babasının ismi Rebah, annesinin ismi Hamâme'dir. Mekke-i Mükerreme'de Beni Cumha kabilesine intisap etmişlerdir. Bilâl-i Habeşî (m. 581) senesinde Mekke-i Mükerreme'de doğdu. 20 (m. 641)'de Şam'da vefât etti. Kabri Şam'da, Babüssagîr'dedir.

Bilâl-i Habeşî ilk îmân edenlerden olup, müşriklere karşı müslüman olduğunu açıkça bildiren yedi Sahâbîden biridir. Müslüman olmadan önce Mekke-i Mükerreme'de müşriklerin ileri gelenlerinden Ümeyye bin Halefin kölesi idi. O zaman her yerde olduğu gibi Arabistan'da da korkunç bir cehâlet devri yaşanıyordu. İçki, kumar, zinâ, hırsızlık, zayıfları ezmek gibi zulüm ve ahlâksızlık namına ne varsa işleniyordu. Zorbalık, güçlülerin zayıflara karşı başvurduğu bir tahakküm vasıtası olmuştu. Güçlülerin köle olarak kullandıkları nice zayıf ve garip kimselerden biri de Bilâl-i Habeşî hazretleri idi. Annesi de köle yapılmıştı. Bilâl-i Habeşî'nin diğer kölelerden çok farklı bir hâli vardı. Son derece mert ve dürüst idi. Kölesi olduğu Ümeyye bin Halefin mallarını satmak üzere onun temsilcisi olarak kervanlara katılır, bol kazanç getirirdi. Diğer bir vasfı da sesinin çok güzel olmasıydı. Sahibi Ümeyye bin Halef, Onu sesinin şaşırtacak derecede güzel olması sebebiyle düğün ve şenliklerde bulundururdu. Bundan dolayı şenlik ve şölenlerde aranan kimse olmuştu. Ticâret için uzun yollar kat ederken yorgunluktan ve sıcaktan yürüyemez hâle gelen kervan onun nâmeleri ile canlanır, develer onun sesini işitince coşup çatlarcasına yol alırdı. Ümeyye bin Halef bütün bu vasıflarıyla Bilâl-i Habeşî'ye diğer kölelerden farklı muâmele yapardı.

Bilâl-i Habeşî yine bir kervanla Ümeyye bin Halefin mallarını satmak üzere Şam'a gitmişti. Bu kervanda Hazreti Ebû Bekir de vardı. Bu ticâret seferi, Hazreti Ebû Bekir ile Bilâl-i Habeşî arasında dostluk kurulmasına sebep oldu. Bu sırada

Mekkelilerin tek geçim vasıtası ticâret idi. Diğer taraftan cahiliyye devrini yaşamakta olan Araplar vahşette ve zulümde o dereceye varmıştı ki, küçük kız çocuklarını diri diri toprağa gömüyorlar ve en ufak bir vicdan azâbı çekmiyorlardı. Bir çok batıl inançlarının yanında kız çocuklarına sahib olmayı da bir yüz karası sayıyorlardı. İnsanların böylesine bunaldığı, çaresiz kaldığı bu sıralarda artık İslâm güneşinin doğmasına ve âlemi aydınlatmasına çok az bir zaman, hatta sayılı günler kalmıştı. Bunun ilk işâretlerinden biri de Hazreti Ebû Bekir'in Hazreti Bilâl-i Habeşî ile ticârete çıkışlarında belirmişti.

Hazreti Ebû Bekir, Şam'da bulunduğu sırada bir rüya görmüştü. Bu rüyasını tâbir ettirmek üzere bir rahibe gitti. Giderken yanında Bilâl-i Habeşî'yi de götürmüştü. Rahibin yanına vardıklarında Hazreti Ebû Bekir rüyasını anlattı. Rahib Hazreti Ebû Bekir'e senin rüyan sadık bir rüyadır. Bir peygamber gönderilecek sen onun hayatında yardımcısı, vefâtından sonra da halifesi olacaksın dedi. Bilâl-i Habeşî, rahibin sözlerini ibret ve hayretle dinledikten sonra, putlar mı gönderecek dedi. Rahib hayır, semâvâtı, arzı ve her şeyi yaratan Allah gönderecektir. O peygamber, eşi ve benzeri olmayan Allaha ibadet etmeyi ve putların kırılmasını emredecek dedi. Bilâl-i Habeşî derin derin düşündükten sonra putların kırılacağı gün diye mırıldandı. Rahib evet onların hepsini kıracak dedi. Bu kervan Şam'dan Mekke-i Mükerremeye döndüğünde artık İslâmın nûru âlemi aydınlatmıştı. İnsanlar birer ikişer müslüman oluyordu.

Bilâl-i Habeşî bir gece yarısından sonra kaldığı evin kapısının yavaş yavaş çalındığını ve Bilâl! Bilâl' diye fısıldayan bir ses duydu. Gecenin bu saatinde nedir bu ses diye doğruldu. Yine Bilâl! Bilâl! diye fısıldayan sesi işitti. Karanlıkta ürpererek sesin geldiği yere yaklaştı. Kimsin? dedi. Ben Ebû Bekir deyince, bu saatte ne istiyorsun? Ne söyleyeceksen sabah söyleyemez miydin dedi. Hazreti Ebû Bekir hayır ya Bilâl! Söyleyeceğimi, sahibinin yanında sana açamam, dedi. Bilâl-i Habeşî nedir öyleyse o haber? dedi. Bu ümmetin Peygamberi (sallallahü aleyhi ve sellem) geldi. Bilâl-i Habeşî bu ümmetin Peygamberi mi? diye tekrar edince evet Yâ Bilâl dedi kimdir o? deyince Hazreti Ebû Bekir, Muhammed bin Abdullah'dır dedi. Bilâl-i Habeşî nasıl bildin dedi. Hazreti Ebû Bekir o peygamber olduğunu söylüyor ve gizlice insanları Allahü teâlâya imân etmeye çağırıyor. Ben kendisine Yâ Ebel Kâsım bir haber duydum, dedim. Ne duydun dedi. Ben de, insanları Allahü teâlâya îmân etmeye davet ettiğini ve Onun Resûlü olduğunu söylediğini duydum deyince **Evet Yâ Ebâ Bekir! Rabbim beni, insanlara müjdeleyici ve korkutucu olarak, Hazreti İbrâhîm'i gönderdiği gibi beni de bütün insanlara peygamber olarak gönderdi**, dedi. Ben de, sen yüksek bir ahlâka sahipsin yalan söylemezsin dedim. Elini uzattı ben de elini tuttum ona tabi olup, müslüman oldum. Bilâl-i Habeşî hemen mi kabûl ettin? Yoksa bundan bir menfaat mi bekliyor? dedi. Hazreti Ebû Bekir, hayır Yâ Bilâl onun mala mülke ihtiyâcı yok. O, Hatice'nin (radıyallahü anha) ticâret kervanını yönetiyor ve kazancı yerinde dedi. Bilâl-i Habeşî O, neye davet ediyor deyince Hazreti Ebû Bekir O, her şeyin yaratıcısı olan Allaha ibadet etmeye davet ediyor. Onun davet ettiği dinde üstünlük ancak imân ve kulluk iledir dedi. Bilâl-i Habeşî başını eğip, bir müddet sessizce bekledi. Sonra da Hazreti Ebû Bekir'in bildirdiği gibi kelime-yi şehâdet getirerek müslüman oldu.

Bilâl-i Habeşî müslüman olduktan sonra hayatında bambaşka bir safha başladı. Artık o hak ile batıl arasında vukû' bulmak üzere olan çetin bir mücadelenin azîmli bir kahramanı, yalnız bir mücâhidi olmuştu. Bilâl-i Habeşî'nin sahibi Ümeyye bin Halef onun müslüman olduğunu öğrenir öğrenmez büyük bir dehşete kapılıp, ne yapacağını şaşırmıştı. Onu dininden döndürmek için en ağır işkenceleri yapmaya başladı. Yoruluncaya kadar döverdi. Öğle vaktinde Arabistanın yakıcı sıcağı altında elbiselerini soyup bazen yüzüstü, bazen sırtüstü sıcak kumlara yatırır, üzerine ağır taşlar kordu. Bilâl-i Habeşî'nin vücudu sıcak kumlardan yanar, ağır taş altında nefesi kesilirdi. Görenler onun bu acıklı halinden ürperirdi. Fakat Bilâl-i Habeşî bütün ağır işkencelerin altında hep bir şey fısıldardı. (Ehadün! Ehadün!) Allah birdir, Allah birdir derdi. Bütün bu işkencelerle hıncını alamayan Ümeyye bin Halef onu böylece bîtâb, halsiz düşürdükten sonra da boynuna bir ip takıp, çocukların eline verirdi. Çocuklar Mekke sokaklarında dolaştırırdı. Müşrikler onunla alay ederlerdi. Bilâl-i Habeşî garip ve kimsesiz olduğu için diğer müşriklerden de işkence görürdü. Ona ağır işkence yapanlardan biri de Ebû Cehil'dir. Bilâl-i Habeşî onun ağır işkenceleri karşısında da Allah birdir, Allah birdir diyerek, dinindeki sebatını gösterirdi. Ümeyye bin Halef yine bir gün Bilâl-i Habeşî'ye işkence yapmak için dışarı çıkarmıştı. Üzerindeki elbiselerini çıkarıp sadece bir don ile yakıcı sıcakta kızgın kumlar üzerine yatırıp, üzerine taşlar yığmıştı. Müşrikler toplanıp ağır işkenceler yapıyorlardı. Ya dininden dönersin veya seni öldüreceğiz diyorlardı. Bilâl-i Habeşî bu tahammülü zor işkenceler altında (Allah birdir, Allah birdir) diyordu. Bu sırada Sevgili Peygamberimiz (aleyhisselâm) oradan geçiyordu. Bilâl-i Habeşî'nin halini görerek üzüldü. "Allahü teâlânın ismini söylemek seni kurtarır" buyurdu. Evine döndükten biraz sonra da Hazreti Ebû

Bekir yanına geldi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) Bilâl-i Habeşî'nin çektiği işkenceyi Hazreti Ebû Bekir'e söyleyip "Çok üzüldüm" buyurdu. Hazreti Ebû Bekir hemen Bilâli Habeşî'ye işkence yapılan yere gitti. Müşriklere (Bilâl'e böyle yapmakla elinize ne geçer? Bunu bana satınız) dedi. Dünya dolusu altın versen satmayız. Fakat, senin kölen Âmir ile değişiriz dediler. Hazreti Ebû Bekir'in kölesi Âmir onun ticâret işlerini yapardı. Çok para kazanırdı. Yanında şahsî malından başka, onbin altını vardı. Hazreti Ebû Bekir'in önemli bir yardımcısı olup, her işini yürütürdü. Fakat, kâfir idi. İmân etmiyordu. Hazreti Ebû Bekir Âmiri bütün malı ve paraları ile Bilâl için size verdim, buyurdu. Ümeyye bin Halef ve diğer müşrikler çok sevinip, Ebû Bekir'i aldattık dediler. Hazreti Ebû Bekir hemen Bilâl-i Habeşî'nin üzerine koydukları ağır taşları üzerinden alıp ayağa kaldırdı. Bilâl-i Habeşî ağır işkenceler sebebiyle çok halsizleşmişti. Elinden tutup doğruca Sevgili Peygamberimizin (aleyhisselâm) huzûruna getirdi. (Yâ Resûlallah! Bilâli bugün Allah rızası için âzâd ettim) dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) çok sevindi. Hazreti Ebû Bekir'e çok duâ buyurdu. O sırada Cebrâil aleyhisselâm gelip, (Velleyl) sûresinin onyedinci âyetini getirdi. O sırada nâzil olan bu âyet-i kerîmede Allahü teâlâ Hazreti Ebû Bekir'in Cehennemden uzak olduğunu müjdeledi.

Bilâl-i Habeşî âzad edildikten sonra, hicrete kadar Peygamberimizin yanından ayrılmadı. Medine-i Münevvere'ye hicret edince bir müddet Sa'd bin Haysumenin evinde misâfir oldu. Mekke'den Medine'ye hicret eden Eshâb-ı kiram ile (muhacirler) Medine'de bulunan Eshâb-ı kiram (ensâr) arasında kardeşlik kurulmuştu. Mallarını, servetlerini paylaşmak ve her husûsta yardımlaşmak üzere kurulan İslâm kardeşliğinde Peygamberimiz (aleyhisselâm) Bilâl-i Habeşî'yi de ensârdan Ebû Rüveyha Abdullah bin Abdurrahmân ile kardeş yaptı. Bu kardeşlik ömürleri boyunca büyük bir fedâkârlık ve sadakatle devam etmiştir. Bilâl-i Habeşî'nin evlenmesi de hicretten sonra olmuştur.

Hicretten sonra da İslâmiyet yeni hâdiselerle her gün biraz daha yayılıyor, küfür karanlıkları günden güne siliniyordu. Bilâl-i Habeşî de diğer müslümanlar gibi mühim hizmetler yapıyordu. En mühim hizmetlerinden biri Peygamber efendimize (aleyhisselâm) müezzinlik yapması olmuştur. Resûlullah'dan ayrılmaz, yolculuklarda da bu hizmeti yapardı. Peygamberimiz (aleyhisselâm) için lâzım olan şeyleri dışarıdan alıp getirirdi. Gerektiğinde bu işleri görmek için borç alır sonra da öderdi. Hâne-i se'âdetin işlerini görür, ihtiyâçlarını giderirdi.

Medine-i Münevvereye hicret yapıldıktan bir müddet sonra Mescid-i Nebî yapıldı. Peygamberimiz (aleyhisselâm) Eshâb-ı kirama beş vakit namazı cemaatle bu mescidde kıldırıyordu. Namaz vakti gelince "Es-salâtü câmi'a" denilerek namaz vaktinin girdiği bildiriliyordu. Daha sonra Peygamberimiz (aleyhisselâm) Eshâb-ı kiramla istişâre edip, namaz vaktinin bildirilmesi için bir alâmet tesbitini arzu buyurdu. Bir kısmı çan, bir kısmı boru çalalım, bir kısmı da ateş yakıp yukarı kaldıralım, dedi. Peygamberimiz çanın Hıristiyanlara, borunun Yahudilere, ateşin Mecûsîlere mahsûs olduğunu söyleyerek bunları kabûl etmedi. Abdullah bin Zeyd bin Sa'lebe ve hazret-i Ömer rü'yâda ezan okumasını görüp söylediler. Resûlullah (aleyhisselâm) bunu beğenip, namaz vakitlerinde ezan okunmasını emr buyurdu. Bilâl-i Habeşî'yi çağırdı. Ezanın ona öğretilmesi ve onun okumasını emretti. Bilâl-i Habeşî yüksek bir yere çıkıp, beş vakit namaz için ezan okumaya başladı. Ve böylece ezan okumak sünnet oldu. İslâmda ilk ezan okuyan O'dur. Bilâl-i Habeşî bir gün sabah namazı vaktinde, Peygamberimizin (aleyhisselâm) kapısı önünde (Es-salâtü hayrün minennevm) diye iki defa seslenmişti. Bunu Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) beğendi. "Bilâl, bu ne güzel söz! Sabah ezanını okurken bunu da söyle" buyurdu.

Hazreti Bilâl-i Habeşî'nin sesi gür çok güzel ve pek tesirliydi. O, ezan okumaya başlayınca, herkes büyük bir aşk ve vecd içinde dinler kendinden geçerdi. Ezan okurken herkesi ağlatırdı. Peygamberimizin (aleyhisselâm) vefâtına kadar müezzinlik, yapmıştır. Bilâl-i Habeşî Medine'de bulunmadığı zaman Ebû Mahzûre (radıyallahü anh), O da bulunmazsa Abdullah bin Ümmî Mektûm (radıyallahü anh) müezzinlik yapardı. Bilâl-i Habeşî'nin müezzinlikten başka bir vazîfesi daha vardı. O da bayram namazlarında "Anaze" denilen mızrağı taşırdı. Bu asayı Peygamberimiz (aleyhisselâm) namaza veya duâya durunca önüne dikerdi.

Bilâl-i Habeşî Peygamberimizin (aleyhisselâm) yaptığı bütün savaşlara katılıp cihad etmiştir. Bedir savaşında, daha önce kendisine müslüman olduğu için işkence yapan Ümeyye bin Halefin üzerine hücum etmiş onun öldürülmesini sağlamıştır. Diğer savaşlarda da Peygamberimizin yanında bulunmuştur. Mekke'nin feth edildiği günde Peygamberimiz (aleyhisselâm) has müezzini Bilâl-i Habeşî'yi yanında bulundurmuştur. Mekke-i Mükerreme feth edilip, Kâ'be putlardan temizlenince Peygamberimiz (aleyhisselâm) Bilâl-i Habeşî'ye, Kâ'be'de ilk ezanı okutturdu. Onun tatlı ve gür sesiyle tevhîd sedaları dalga dalga Mekke semâlarında yayıldı. Bunu işiten Eshâb-ı

kiram artık küfrün ortadan kaldırıldığını, hakkın gelip bâtılın silindiğini görerek sevinç gözyaşları döktüler.

Peygamberimizin vefâtından sonra Bilâl-i Habeşî ayrılık acısına tahammül edemez olmuş, artık bir daha ezan okumamıştır. Resûlullah'a (aleyhisselâm) olan muhabbetiyle her gün yanıp, tütüyor gözyaşı döküyordu. Sonra da Medine'de kalmaya tahammül edemediği için Şam'a gitmeye karar verdi. Hazreti Ebû Bekir kalmasını arzu edince (Yâ Ebâ Bekir sen beni âzad etmemiş miydin, eğer kendin için âzad etmişsen kalayım, Allah için âzad etmişsen müsaade et gideyim) dedi. Hazreti Ebû Bekir (istediğin yere gidebilirsin) diyerek müsâade etti. Böylece Şam'a gidip orada yerleşti. Hazreti Ebû Bekir devrinde orada yapılan savaşlara katılıp cihad etti. Hazreti Ebû Bekir'in vefâtından sonra da Şam'da kalıp, Hazreti Ömer'in Şam taraflarında yaptığı savaşlara katıldı. Hicretin onaltıncı senesinde Hazreti Ömer ordusuyla Şam'a gelmişti. Bilâl-i Habeşî de orduya katılıp Kudüs'e gitmişti. Burada Hazreti Ömer, Peygamberimizin vefâtından beri ezan okumayan Bilâl-i Habeşî'ye ezan okumasını rica etmişti. Hazreti Ömer'in ısrarına dayanamayıp ezan okumaya başlamıştı. O ezan okumaya başlar başlamaz. Hazreti Ömer ve orada bulunan Eshâb-ı kiram, Peygamberimizin (aleyhisselâm) zamanını hatırladılar. Hepsi kendinden geçmiş gözyaşı döküp ağlamışlardır.

Bilâl-i Habeşî Şam'da bir müddet kaldıktan sonra bir gece rüyasında Peygamber efendimizi (aleyhisselâm) görmüştü. Peygamberimiz "Beni ziyâret etmeyecek misin Yâ Bilâl" buyurmuştur. Bunun üzerine hemen Medine yoluna düştü. Medine-i münevvere'ye; gelince doğruca Peygamberimizin kabr-i şerîfine gidip, Ravda-i mutahharaya yüzünü, gözünü sürerek ziyâret etti. Resûlullah (aleyhisselâm) ile geçirdiği günleri hatırlayıp, hasret ve muhabbet gözyaşları dökerek uzun müddet ağladı. Bu sırada Peygamber efendimizin torunları Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin onu görüp boynuna sarılmışlardı. Bilâl-i Habeşî'nin Medine'ye bu gelişinde Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin bir ezan okuması için çok ısrar etmişlerdi. Bilâl-i Habeşî bu ısrara dayanamayarak bir gün sabah namazı vaktinde ezan okumaya başlamıştı. Peygamberimizin (aleyhisselâm) mescidinden Bilâl-i Habeşî'nin sesiyle yükselen ezanı duyan Eshâb-ı kiram yerlerinden fırlayıp, kadın, erkek, çoluk, çocuk hep sokaklara dökülmüşlerdi. Hepsi Resûlullah (aleyhisselâm) ile yaşadıkları se'âdetli günleri, Bilâl-i Habeşî'nin okuduğu ezan sedalarıyla hatırlayıp ağlaşmışlardı. Fakat Bilâl-i Habeşî ezanda (Eşhedü enne Muhammeden resûlullah) derken, Peygamber efendimizin (aleyhisselâm) mübârek ismi geçince hüngür hüngür ağlamaya başladı. Ezanı tamamlamak için kendini zorladı, gene gözyaşlarını tutamadı. Böylece ağlaya ağlaya ezanı bitirdi. O gün Eshâb-ı kiram sanki Resûlullahın (aleyhisselâm) bulunduğu günlerden bir gün yaşadı. Peygamberimize (aleyhisselâm) olan hasretleri ve derin muhabbetleriyle ağlaşarak, o günleri yâd ettiler. Bu ezan Bilâl-i Habeşî'nin okuduğu son ezan oldu. Birkaç gün Medine'de kaldıktan sonra Şam'a döndü. Fakat yolda çok hastalanıp evine güçlükle varabildi. Bu hastalıkla ömrünün son günlerini geçirdi ve vefât etti.

Vefât edeceği sırada büyük bir sevinç içinde (Oh ne tatlı artık Resûlullah (aleyhisselâm) ve arkadaşları ile buluşacağım) demiştir.

O, imânında gösterdiği sebat ile ve Resûlullahın (aleyhisselâm) hayatında yanından ayrılmayıp hizmet etmesiyle hep sevilip ve rahmetle yâd edilmektedir. Hazreti Ebû Bekir O'nu kölelikten âzad edince Hazreti Ömer; (Seyyidimiz efendimiz Ebû Bekir, Seyyidimiz Bilâli âzad etti) buyurmuştur. Peygamberimiz (aleyhisselâm) "Bilâl ne iyi kimsedir. O müezzinlerin efendisidir." ve "Bilâl Habeşlilerden ilk müslümandır.", "Ey Bilâl, zengin olarak değil fakîr olarak öl" buyurdu.

Bilâl-i Habeşî bir gün Mescid-i Nebîde iken büyük bir neş'e ile coşuyor, yerinde duramıyordu. Hazreti Ömer bu halini görüp ne yapıyorsun Yâ Bilâl, Mescidde böyle yapılır mı? dedi. Bu sırada Peygamberimiz de (aleyhisselâm) Mescidde oturuyordu. Bilâl-i Habeşî Resûlullaha (aleyhisselâm) soralım Yâ Ömer, dedi. İkisi birlikte Peygamberimizin (aleyhisselâm) yanına varıp oturdular. Durumu arz ettikten sonra Peygamberimiz Bilâl-i Habeşî'ye bu halinin sebebini sordu. Bilâl-i Habeşî nasıl sevinip, neşelenmeyeyim Yâ Resûlallah (aleyhisselâm) Allahü teâlâ bana hidâyet nasîb etti. Halbuki Kureyşin ileri gelenlerinden niceleri inadları sebebiyle bu hidâyetten ve ebedî se'âdetten mahrûm kaldılar. Onlara da hidâyet nasîb olmadı, dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz ona dokunulmamasını ve sevinip neşelenmesinde serbest olduğunu tasdîk buyurdu.

Bilâl-i Habeşî Peygamber efendimize (aleyhisselâm) müezzin olduktan sonra, öyle güzel ezan okuyordu ki, işiten her insan dinliyordu. Bu durum müslüman olmayanları kahrediyor, müslümanları ise çok sevindiriyordu. Medine'deki zengin Yahudilerden biri Bilâl-i Habeşî ne zaman ezan okusa durup dinlerdi. Dinlememek için kendini zorlar fakat kendini

alamazdı. Dinledikçe de kahrolurdu. Buna engel olmak için çareler arardı. Bir gün Bilâl-i Habeşî'nin son derece maddî sıkıntı içinde olduğunu görerek sana istediğin kadar borç vereyim dedi. Bilâl-i Habeşî de kabûl etti. Yahudi borç parayı verirken de eğer bunu ödeyemezsen seni borca karşılık köle olarak tutarım dedi. Aradan bir müddet geçmişti. Bilâl-i Habeşî Yahudinin borcunu ödemek için ne kadar uğraştı ise de ödeyecek parayı bir türlü temin edememişti. Bir gün Yahudi gelip eğer bir ay sonra borcunu ödeyemezsen kölem olacaksın dedi. Yahudinin verdiği müddetin dolmasına çok az bir zaman kalmıştı. Yahudi borcunu ödeyemediğini görerek, onu köle yapacağım, deyip kendi kendine seviniyordu. Bilâl-i Habeşî'yi de gördükçe unutma ödeyemezsen kölem olacaksın diyordu. Zamanın bitmesine dört gün kalmıştı ve Yahudi yine gelmişti. Bilâl-i Habeşî çaresizlik içinde Peygamberimize (aleyhisselâm) gidip, durumu arz etti. Peygamberimiz başını eğip, biraz düşündü ve bir şey buyurmadı. Bilâl-i Habeşî bir müddet sonra kalkıp evine gitti. O gece uyuyamadı. Kölelik bana geri mi dönecek, artık ezan okuyamayacak mıyım diye derin derin düşünüyordu. Bu düşüncelere daldığı sırada kapısı çalındı. Heyecanla koşup, kapıyı açtı. Gelen kimse, seni Resûlullah (aleyhisselâm) çağırıyor dedi. Hemen toparlanıp, Resûlullah'ın huzûruna koştu. Yanına varınca edeble beklemeye başladı. Peygamberimiz (aleyhisselâm) "Yâ Bilâl ticâretten dönen bir kervan var, kervana git onların arasında üzerindeki yükleriyle birlikte bana hediye edilmiş olan üç deve var, onları al senin olsun. Borcunu öde!" buyurdu. Bilâl-i Habeşî hemen gidip onları teslim aldı. Yükleri indirdi. Develere yem verip, sabah ezanını okumak üzere mescide gitti. Yine o tatlı sesiyle ezanı okudu. Namazı kıldıktan sonra da dışarı çıkıp, bende borcu olan gelsin alsın diye bağırdı. Yahudi gelince o mallardan bütün borcunu ödedi. Yahudi şaşkın şaşkın dönüp gitti. O yine hoş sesiyle ezan okuyarak Medine semâlarını çınlatmaya devam etti.

Hazreti Bilâl-i Habeşî bizzat Peygamberimizden, (aleyhisselâm) işiterek hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Rivâyet ettiği bu hadîs-i şerîflerden 44 tanesi Sahih-i Buhârî'de ve Sahih-i Müslim'de ve dört Sünen kitabında yer almıştır. Eshâb-ı kiramdan Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ömer, Hazreti Ali, Abdullah İbn-i Mes'ûd, İbn-i Amr, Üsâme bin Zeyd, Ka'b bin Ucre, Câbir bin Abdullah, Bera bin Âzib (r.anhüm) ve diğer eshâb, ayrıca tabiînin büyük hadîs âlimleri Bilâl-i Habeşî'den hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Hazreti Bilâl-i Habeşî'nin Peygamber efendimizden bizzat işiterek rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden bir kısmı şunlardır:

"Ezan ve gözümün nûru olan namaz ile bizi ferahlandır Yâ Bilâl"

"Cennette Bilâli gördüm. (O'na cennete ne ile girdin!) diye sordum. Sebebini bilemiyorum, ancak her abdest tazeledikçe iki rekât namaz kılardım diye cevap verdi"

"Gece kıyamına (ibadetine) devam edin; zira bu, sizden önceki sâlihlerin ibadetidir. Çünkü, gece ibadeti, Allah'a yakınlık ve günahlara keffaret olup, insanın bedenini hastalıklardan korur ve günahlardan uzaklaştırır."

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tehzîb-ül-esmâ vel-luga cild-1, sh. 136

2) El-A'lâm cild-2, sh. 73

3) Tehzîb-üt-tehzîb cild-1, sh. 502

4) Hilyet-ül-evliyâ cild-1, sh. 147

5) El-İsâbe cild-1, sh. 165

6) El-İstiâb (el-İsâbe kenarından) cild-1, sh. 141

7) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-2, sh. 232

8) El-Menhel-ül-azb-ül-mevrûd cild-2, sh. 117

9) Sîret-i İbn-i Hişâm sh. 204, 347, 414, 448

10) Ensâb-ül-eşrâf cild-2, sh. 455

11) Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye sh. 991